

A háztartások fogyasztásának alakulása a válság idején és ma

Simonovits Bori – Szívós Péter

10.61501/TRIP.2016.10

1. Bevezetés¹

Tanulmányunk célja bemutatni, hogy hogyan alakult a magyar háztartások fogyasztása a 2007–2008-as gazdasági válságot követően. A legfrissebb magyarországi adatok elemzése előtt, írásunk első részében a fogyasztás volumenére és annak időbeli változására vonatkozó tendenciákat tekintjük át az Eurostat és a KSH adatai alapján. A tanulmány központi része a *TÁRKI Háztartás Monitor* kutatás 2015-ben készített, a válság társadalmi hatásait vizsgáló adatfelvétel adatelemzésére épül, amely a korábbi Háztartás Monitor kutatások fogyasztásszerkezetet feltáró blokkjával megegyező kérdéseket is tartalmazott, így lehetőségünk nyílt az eredmények az időbeli összehasonlításra. A tanulmányt a 2015-ös Monitor adatfelvétel egy másik blokkjának elemzésével zárjuk, amely az vizsgálta, hogy a 2007–2008-ban induló gazdasági válság során miképpen reagáltak a háztartások a megélhetési nehézségekre. Jelen tanulmány témájából adódóan csak a fogyasztási kiadásokat érintő „megtakarításokat” tekintjük át.

A fogyasztási kategóriák tekintetében évek óta kiforrott tételsort alkalmazunk, amelyben egyes javak és szolgáltatások fogyasztására – jellegüktől függően – havi (pl. élelmiszer, lakásfenntartással kapcsolatos rendszeres kiadások), háromhavi (pl. ruházkodás, egészségügyi kiadások) vagy éves szinten (pl. lakáskarbantartás, üdülés, tartós műszaki cikkek) kérdezzük rá. A fogyasztás ebben az esetben az adott időszakban, az adott termékcsoportra vagy szolgáltatástípusra költött, forintban kifejezett pénzösszeget jelenti.² Jelezzük, hogy a számbavétel módszertana eltér a KSH hosszú ideje alkalmazott módszerétől, ahol az adatgyűjtés fontos részét képezi az ún. naplóvezetés is, így részben ennek következtében az adatok közvetlenül nem összehasonlíthatóak.

A fogyasztás jellemzően háztartási szinten értelmezendő, még akkor is, ha egyes tételek esetén személyenként is jól elkülöníthető a fogyasztás mértéke. Elemzésünkben mi is a háztartások fogyasztását vizsgáljuk, ugyanakkor a

¹ A tanulmány az NKFI Hivatal által támogatott *Makro sokkok – mikro válaszok: sikeres és sikertelen háztartási alkalmazkodás a válság idején Magyarországon – A TÁRKI Háztartás Monitor kutatás* címmel futó K 113248. számú (OTKA) kutatás keretében készült.

² Nem pedig az elfogyasztott mennyiséget: pl. hány kilogramm kenyeret vagy hány kilowatt áramot fogyasztott a kért háztartás.

háztartások eltérő nagysága, szerkezete (pl. hány felnőtt és hány gyerek él együtt, milyen az aktívak és inaktívak aránya) és ezekből fakadóan a háztartási fogyasztás méretgazdaságossága miatt, ha a háztartásokat össze akarjuk hasonlítani, olyan súlyt kell rendelni az egyes háztartástagokhoz, amelyek arányban állnak a fogyasztásukkal az adott méretű és szerkezetű háztartáson belül. Ennek kezelésére különböző ekvivalencia-skálákat használnak a kutatók, amelyeknek a magyar háztartások fogyasztásához való „illeszkedését” a 2004/2005-ös adatok alapján Varga (2006) részletesen vizsgálta. Az összehasonlítás alapján arra következtetésre jutott, hogy a magyar viszonyokhoz a világszerte elterjedt egységskálák közül leginkább az OECD1-skála illeszkedik³. Ugyanakkor mivel a korábbi kutatások során a 0,73-as kitevővel számolt ekvivalencia-skálát használtuk, ezért – ahol az összehasonlítás miatt ez szükséges – most is az így kalkulált adatokat közöljük. (A jövedelmi adatokkal történő összevethetőség miatt használjuk továbbá az OECD2-skálát is⁴.)

2. Nemzetközi és makro-, mikroadatok: kontextus és validálás

A háztartások fogyasztására vonatkozóan a statisztika megkülönböztet mikro- és makroszintű mutatókat. A háztartások fogyasztásának számítása makro szinten az uniós ajánlásoknak megfelelő elszámolási rendszer, a *European System of National and Regional Accounts, ESA 2010* keretében készül. A bruttó hazai termék (GDP) belföldi felhasználásának legnagyobb tételét a háztartások tényleges fogyasztása teszi ki. Ez a háztartások fogyasztási kiadásaiából és a természetbeni társadalmi juttatásokból tevődik össze. A természetbeni társadalmi juttatások nagyobb részben a kormányzattól és kisebb részben a háztartásokat segítő nonprofit intézményektől származnak. A nemzeti számlák összeállítása során az összes – egyéni és intézményi, magyar és nem magyar háztartásfővel rendelkező rezidens háztartás, fogyasztói és termelői minőségében történt – fogyasztásról becslés készül. A nemzeti számlákban elszámolt háztartási fogyasztási kiadások vásárolt fogyasztásból, saját termelésű fogyasztásból és természetben/nem pénzben kapott bérekből tevődnek össze. A nemzeti számlák összeállítására vonatkozó szabályoknak megfelelően a háztartások fogyasztási kiadásának része a saját tulajdonú lakásszolgáltatás (imputált lakbér), a háztartások fogyasztására jutó *FISIM (Financial Intermediation Services Indirectly Measured)* – a pénzügyi közvetítői szolgáltatások közvetetten mért díja) és az illegális tevékenységekből származó fogyasztás is. A hivatalos statisztika fogyasztásra vonatkozó mikroadatai a *KSH*

³ Az OECD1-skála a háztartás első felnőtt tagjához 1,0-es, a további felnőttekhez 0,7-es, a 15 éves és az alatti gyermekekhez pedig 0,5-es súlyt rendel.

⁴ Az OECD2-skála a háztartásban élő felnőttek mellé azonos, 0,5-ös, a 15 éves és az alatti gyermekek mellé pedig 0,3-es súlyt rendel.

Háztartási Költségvetési és Életkörülmény Felvételtől (HKÉF) származnak. Ez egy önkéntes részvételen alapuló, reprezentatív adatgyűjtés, vonatkozási köre a magánháztartásokban élő magyar állampolgárok, így nem terjed ki az intézeti, intézményi háztartások (javító-nevelő intézetek, börtönök, honvédségi intézmények, idősek otthonai, kórházak, szanatóriumok) lakóira; ám a családjuktól ideiglenesen távol lévő, kollégiumokban, diákotthonokban lakó tanulókat a háztartás tagjaihoz tartozónak tekinti. Továbbá a Magyarországon élő külföldi munkavállalók, diplomaták stb. sem tartoznak a HKÉF megfigyelési körébe. A háztartások a vásárolt, személyes célú fogyasztásukat rögzítik a naplóban, kiegészítve a saját termelésű fogyasztással, amelynek értékelése piaci árakon történik.

A mikro- és makroszintű háztartási kiadások adatai különböznek egymástól, egyrészt az adatgyűjtés eltérő módszeréből adódóan, másrészt különbözik a megfigyelték köre is, hiszen míg a makroadatoknál a nemzeti számlák alapján az összes háztartásról kapunk összesített információkat, addig a mikroadatokat a háztartások felkeresésén és kikérdezésén alapuló összeíráson alapulnak, és nem fedik le az intézményi háztartásokat. A lefedett adatok körében is különbség van.

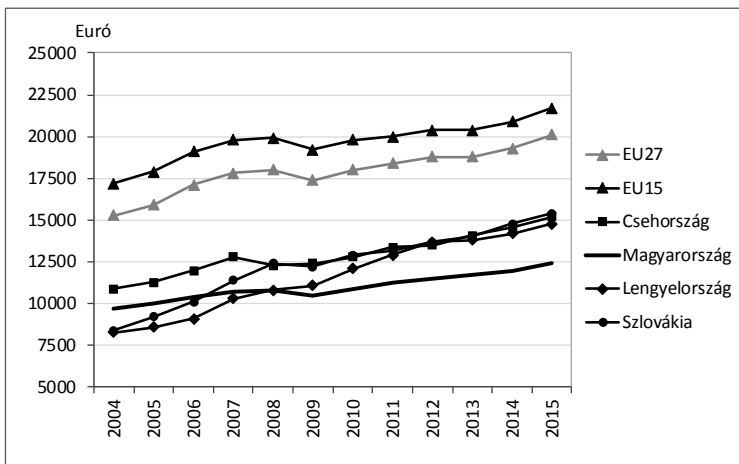
Az adatforrások áttekintése után először a makroadatokat, majd a TÁRKI vizsgálatához közelebb álló lakossági felvételek eredményeit tekintjük át.

Ebben a részben, amely a magyar adatok nemzetközi környezetét kívánja megadni, a „háztartások tényleges fogyasztása” (*Actual Individual Consumption – AIC*) makrostatisztikai fogalmat használjuk, ami az elfogyasztott javak és szolgáltatások összege, és amely tartalmazza a kormányzat és a nonprofit intézmények által a háztartásoknak nyújtott szolgáltatásokat is (természetbeni juttatások: egészségügy és oktatás). Nemzetközi összehasonlításokban ezt az indikátort szokták alkalmazni, ez a jólét mérése szempontjából pontosabb, mint a GDP – bár meg kell jegyezni, hogy a kettő korrelációja magas, hiszen az AIC a GDP legnagyobb kiadási komponense. Fontosnak tartjuk hangsúlyozni továbbá, hogy Magyarországon ez az arány (AIC/GDP) az elmúlt bő egy évtizedben jelentősen visszaesett: a 2003-ban jellemző 72%-ról 2015-ben 59%-ra csökkent. Ez a csökkenés a vizsgált országok közül Magyarországon volt a legnagyobb, miközben Szlovákiában és Csehországban 1-3 pontos növekedés volt megfigyelhető.

A 1. ábra alapján azt a következtetést vonhatjuk le, hogy míg az elmúlt 11 év alatt Lengyelország és Szlovákia fogyasztási szintje közel négyötödével emelkedett (78 és 83%), a korábbi regionális vezető, Csehországa pedig négyötödével, addig Magyarországon mindössze alig több mint egynegyedével (28%) nőtt a háztartások fogyasztási szintje. Ez nagyjából megegyezik a „rég” EU-tagországok (továbbiakban EU15-országok) átlagos növekedésével (26%). Ha bázisként a „válság évet”, 2009-et tekintjük, akkor a növekedési sorrend hasonló: a lengyel fogyasztás egyharmadával emelkedett azóta,

a szlovák 26%-kal, a cseh 23%-kal, a magyar pedig csupán 18%-kal. Ezek a növekedési ütem különbségek nem hagyták változatlanul a relatív pozíciókat, ezt mutatja be az EU15-országokat referenciaként feltüntető 2. ábra.

1. ábra. A háztartások tényleges fogyasztásának szintje vásárlóerő-paritáson mérve a visegrádi országokban, az EU15- és az EU27-országokban, 2004–2015 (euró)

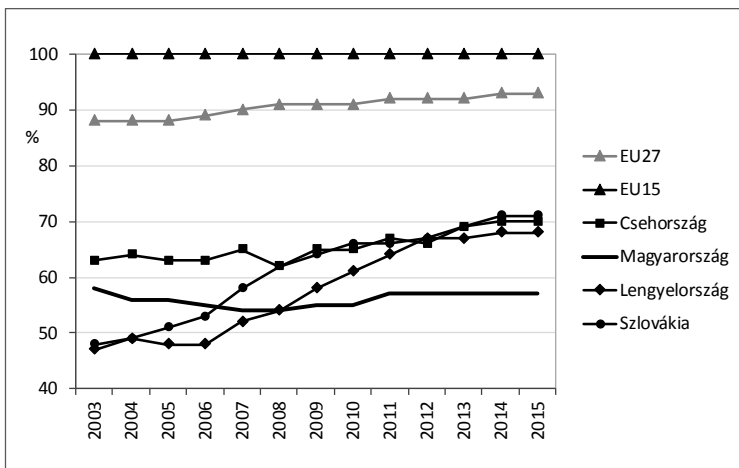
Forrás: Eurostat http://appsso.eurostat.ec.europa.eu/nui/show.do?dataset=prc_ppp_ind&lang=en, beállítások: 'AIC' és 'real expenditure per capita (in PPS_EU27)'.

A 2003–2015-ös időszak elején Csehország az EU15-országok fogyasztási szintjének 63%-án, Magyarország 58%-án állt, míg ezektől lemaradva Szlovákia 48, Lengyelország pedig 47%-án. Tizenkét évvel később a helyzet gyökeresen eltérő: a lengyel, szlovák, cseh relatív értékek szinte megegyeznek egymással (a nyugat-európai átlagérték rendre, 68, 71, 70%-a jellemzi őket), a magyar szint ettől jelentősen elmarad, csupán 57%. Míg tehát a szlovák gazdaság 23 százalékpontos, a lengyel 21 százalékpontos növekedést, közeledést produkált, addig a magyar gazdaság –1 százalékpontosat a „háztartások tényleges fogyasztása” mutatót tekintve!

A nemzetközi kitekintés után a hazai makroadatokat mutatjuk be röviden. Az árindexek és a deflátorok problematikáját elkerülendő, folyóáras adatokat ismertetünk, egy főre jutó értékeket (tehát olyanokat, amelyek a népesség 2005–2015 közötti 3-4%-os csökkenését is tartalmazzák.) Mint már jeleztük, a „háztartások tényleges fogyasztása” mutató két elemre bontható, a „háztartások fogyasztási kiadására” és a „természetbeni társadalmi juttatásra”. 2015-ben a „háztartások tényleges fogyasztása” egy főre jutó értéke kicsit

meghaladta az évi 2 millió forintot, négyötöde az első, egyötöde a második kategóriába tartozott. 2005 és 2015 között ez a két a komponens eltérő mértékben változott, a fogyasztási kiadás 39%-kal emelkedett, a természetbeni juttatások 30%-kal növekedtek ez idő alatt. Ha a 2009-es évtől tekintjük ugyanezt, akkor rendre 21, illetve 16%-os növekedést láthatunk.

2. ábra. A háztartások tényleges fogyasztása vásárlóerő-paritáson mérve a visegrádi országokban és az EU27-országokban az EU15 átlagához viszonyítva, 2004–2015 (EU15=100)

Forrás: Eurostat. http://appsso.eurostat.ec.europa.eu/nui/show.do?dataset=prc_ppp_ind&lang=en
beállítások: 'AIC' és 'volume indices of real expenditure per capita in PPS (EU27=100)'.

Az elérhető legutolsó hivatalos mikroadat⁵ 2014-re vonatkozik és 907 675 forintos egy főre jutó éves kiadást mutat, ami 75 640 havi értéknek felel meg. Látjuk, hogy ez a korábban részletezett fogalmi és mérési különbségek miatt alacsonyabb, mint a releváns makroadat.

3. A fogyasztás mértéke

A TÁRKI Monitor adatai szerint a magyar háztartások 2015-ben havonta átlagosan 158 ezer forintot költöttek fogyasztási kiadásokra; ez egy főre ve-

⁵ KSH STADAT Idősoros éves adatok – Jövedelmi viszonyok, életkörülmények 2.2.3.4 (2016. július 1.)

tíve 78 620 forintot jelentett, ami alig haladja meg a KSH előzetes adatát⁶. A kiadásokat 0,73-as kitevővel korrigált fogyasztási egységekre számítva ez 92 165 forintos, OECD1-skálával számolva pedig 89 769 forintnyi kiadást jelentett. A *Függelék F1. táblázat*ában összefoglaltuk, hogy ezek az értékek hogyan alakultak a 2007 és 2015 közötti, összesen öt adatfelvétel idején háztartásonként, illetve a különböző fogyasztási ekvivalencia-skálák szerint. A táblázat értékeit összevethetjük a korábbi évek értékeivel és nominális növekedést vizsgálhatunk az évek között, melyeket azonban korrigálnunk kell a fogyasztói árak inflációjával ahhoz, hogy a reálérték alakulását becsülhessük. A 2015-ös értékeket 2014-hez és 2009-hez fogjuk hasonlítani.

A 2009 és 2015 közötti időszakra becslült árindex 116,5%, illetve a 2014–2015 közötti 99,9%. Mindez alapján összességében megállapíthatjuk, hogy a fogyasztás reálértéke, mind 2009, mind pedig az előző évhez viszonyítva 1,0 körül alakult, a választott mutatótól függően hol kicsit magasabb, hol kicsit alacsonyabb ennél. Nem szabad elfelejteni ugyanakkor, hogy a 2009–2015 periódus két, egymástól jól elválasztható szakaszra bontható, egy 2012-ig tartó csökkenő és egy azt követő növekedést mutató szakaszra.

3.1. A fogyasztás társadalmi meghatározói

A háztartások jellemzői (összetétel és településtípus), illetve a háztartásfők társadalmi-demográfiai jellemzői számottevő mértékben határozzák meg a háztartás fogyasztását 2015-ben (*F2. táblázat*). A településtípus és a háztartás létszáma egyaránt meghatározó jelentőségűek: míg a fővárosi háztartások az országos átlag 132%-át fogyasztják havonta, addig a városokban élők az átlag 94%-át, és a községek háztartásai pedig mindössze 83%-át.

A háztartások mérete jelentősen meghatározza a háztartások fogyasztását: minél nagyobb egy háztartás, annál kevesebb az egy fogyasztási egységre jutó fogyasztás. Míg ugyanis az egyfős háztartások átlagos fogyasztása 105 ezer forint, a legalább négyfős háztartásoké ennek nagyjából kétharmada, 71 ezer forint volt fogyasztási egységenként. Nyilvánvaló, hogy mindkét összefüggés (településtípus és háztartásméret) mögött összetételi hatás (is) van, azaz más a különböző összetételű és földrajzi elhelyezkedésű háztartások társadalmi, gazdasági és demográfiai összetétele.

A háztartásfő legfontosabb jellemzői szerint összehasonlítva azt látjuk, hogy a legmagasabb jövedelmi ötödbe tartozó, diplomásként, önállóként, illetve vállalkozóként dolgozó háztartásfővel rendelkező háztartások fogyasztása a legmagasabb volumenű. E társadalmi csoportok körében az OECD1-skála alapján számolt fogyasztás az átlagos érték 135–141%-a. Ezzel szemben a

⁶ 2015-ben a háztartások egy főre jutó összes fogyasztási kiadása egy hónapra vetítve átlagosan 74 608 forint volt (KSH 2016).

legalacsonyabb fogyasztási szintet az alacsonyan képzett (legfeljebb 8 általános iskolai végzettséggel rendelkező), illetve inaktív háztartásfőjű, legalacsonyabb jövedelmi ötödbe tartozó, legalább négyfős háztartások körében találjuk, ahol az egy fogyasztási egységre vetített fogyasztás jellemzően az átlagos szint mindössze 63–79%-a.

A vizsgált metszetekben a legnagyobb fogyasztásbeli különbség a jövedelemszint mentén alakult ki, az alsó ötödben az átlag 63%-a, míg a felső ötödben az átlag 141%-a a fogyasztás szintje, ami több mint kétszeres különbséget jelent.

A háztartásfő kora szintén érdemben befolyásolja az egy főre jutó fogyasztást, amelyből elsősorban a 30–39 év közötti háztartásfővel rendelkező háztartások fogyasztása emelkedik ki. A korábbi eredményekkel összevetve azt látjuk, hogy amíg 2012-ben a 60–69 éves háztartásfőjű háztartások fogyasztása átlag feletti volt (112%), addig 2014-ben ugyanennek a csoportnak a fogyasztása az átlagos szintre esett vissza (99%) és ugyanezt tapasztaltuk 2015-ben is (100%). Ezzel párhuzamosan megugrott a 30-as éveiben járó háztartásfővel rendelkező háztartások fogyasztása: míg 2012-ben alig érték el az átlagos fogyasztási szintet (98%), addig 2014-ben és 2015-ben meghaladták az átlagot (109% és 106%).

További említésre méltó egyenlőtlenségi dimenzió a háztartásfő iskolai végzettsége, amely szerint valamelyest csökkentek a háztartások fogyasztásbeli különbségei 2014-hez képest, és ezzel visszaálltak a 2012-es arányok. 2012-ben a legfeljebb általános iskolai végzettséggel rendelkező háztartásfőkkel élők fogyasztása az átlagos fogyasztási szint háromnegyede, 76%-a volt – éppúgy, mint 2015-ben, miközben az egyetemet végzett háztartásfők esetében 143%-ot mértünk akkor, és 137%-ot most. Összességében tehát a vizsgált társadalmi jellemzők mentén a fogyasztás egyenlőtlensége valamivel kisebb, mint egy évvel korábban.

3.2. Fogyasztási tételek

Ami az egyes fogyasztási tételeket illeti, nem meglepő, hogy a legtöbbször által fogyasztott termékek és szolgáltatások a napi létfenntartáshoz kapcsolódnak: a magyar háztartások mindegyike költ élelmiszerre és lakásfenntartásra, s majdnem mindegyike testápolásra (97,6%), valamint mosó- és tisztítószerekre (98,2%). Ennél kisebb arányban, de a háztartások döntő többsége költ telefonálásra, televízió-, illetve internet-előfizetésre (92,9%).⁷ Továbbá az egészségüggyel kapcsolatos kiadások is meghatározóak: tízből nyolc-kilenc háztartásban jelentkeznek rendszeresen orvosi és gyógyszerkiadások (84%).

⁷ A 2014-es évben először együtt számoltuk e három kiadási tételre szánt költségeket, az ún. komplex előfizetések terjedése miatt.

A lakásfenntartási kiadások közül a legnagyobb arányban az elektromos árammal (98,4%) és a fűtéssel⁸ kapcsolatos kiadásokra költenek a háztartások. Emellett a víz- és csatornahasználatból eredő kiadások a magyar háztartások 92,5%-át terhelik havonta. Szemétszállításra a háztartások háromnegyede költ rendszeresen, lakbérre, illetve közös költségre pedig a háztartások bő egyharmada.

Tízből nagyjából hét háztartás költ ruházzkodásra, körülbelül csaknem kétharmaduk szépségápolásra, minden második háztartás pedig közlekedésre és élvezeti cikkekre (pl. cigarettára vagy szeszes italra). Ezek közül a szépségápolásra költők aránya nőtt a leginkább az elmúlt 5 éves időszakban: míg 2009-ben a háztartások 48,7%-a költött rendszeresen ilyen jellegű szolgáltatásokra és termékekre (pl. fodrászra, kozmetikusra vagy szoláriumra), addig 2012-ben ez az arány 56,9%, 2015-ben pedig 59,5% volt.

Tíz háztartásból nagyjából három kiadásai között találunk valamilyen lakáskarbantartással, háztartás- vagy lakásfelszereléssel, üdüléssel, illetve művelődéssel, oktatással vagy szórakozással kapcsolatos kiadási tételt. A háztartások nagyjából egyötöde fizetett 2015-ben ház- vagy ingatlanadót, és ennél valamivel kevesebben költöttek sportra, és valamivel többen tartós műszaki cikkekre.

Az üdülésre is költők aránya 2007 óta épp a legutóbbi, 2015-es évben volt a legmagasabb, mivel 2012-ig a háztartások legfeljebb 19%-a, 2015-ben viszont már 24%-a fordított valamennyit üdülésre. Ezzel szemben mind lakásfenntartásra, mind tartós műszaki cikkekre a vizsgált időszak elején (2004 és 2007 között) nagyobb arányban költöttek a háztartások, mint a vizsgált időszak második felében (2009 után). Úgy tűnik, hogy egyrészt az átlagjövedelem szintjének emelkedése, másrészt a kormányzati „fogyasztás-politika” (lásd pl. a cafetéria rendszer preferenciáit) több tételnél emelte az adott kiadásra fordító háztartások arányát, hiszen jelentősen növekedett a ruházzkodásra, sportra, szépségápolásra és az üdülésre költő háztartások aránya. (F3. táblázat)

A háztartásoknak csak egy szűk körét érintik olyan jellegű kiadások, mint más háztartások pénzbeni támogatása (6,2%).

A háztartások ekvivalens jövedelmi ötödei szerint vizsgálva a fogyasztási télenkénti kiadási arányokat azt látjuk, hogy vannak olyan alapvető kiadási tételek, melyekre a háztartások szinte mindegyike költ. Ezek az élelmiszerfogyasztás, a lakásfenntartással kapcsolatos, valamint a tisztító- és tisztálkodószerekre fordított kiadások. Ezeken az alapvető szükségletek kielégítésén kívüli tételek esetében viszont jelentős különbségek vannak a jövedelmi ötödök fogyasztási gyakoriságában. (F4. táblázat)

⁸ A fűtés a kiadási tételek tekintetében vagy gázdíj, a távfűtéses lakások esetén pedig melegvíz- és fűtődíj formájában jelentkezik.

A leginkább jövedelemérzékeny kiadási tétel az üdülésre, nyaralásra szánt kiadás: míg az alsó jövedelmi ötödbe tartozók mindössze 5%-a, addig a felső ötödbe tartozók több mint fele, 53%-a költött a kérdezést megelőző 12 hónapban nyaralásra, azaz a különbség több mint tízszeres. Emellett a „luxuskiadás” kategóriába sorolható a művelődésre, oktatásra, korrepetálásra, sportra, tartós műszaki cikkekre, valamint a szórakozásra szánt kiadások: a legszegényebb és leggazdagabb jövedelmi ötödbe tartozó háztartásokat összevetve 3–4-szeres eltérést találunk. Más háztartásokat a leggazdagabb háztartások négyszeres arányban támogatnak pénzzel a legszegényebbekhez képest.

Szintén jelentős, kettő körüli arányt találtunk a szépségápolásra, valamint a lakásfelszerelési cikkekre költő háztartások aránya között a két szélső jövedelmi ötöd összevetésekor. Általános trend a többi vizsgált fogyasztási tétellel kapcsolatban, hogy a háztartási jövedelem ötödeiben felfelé haladva szintén növekvő arányban költenek ezekre a dolgokra a háztartások.

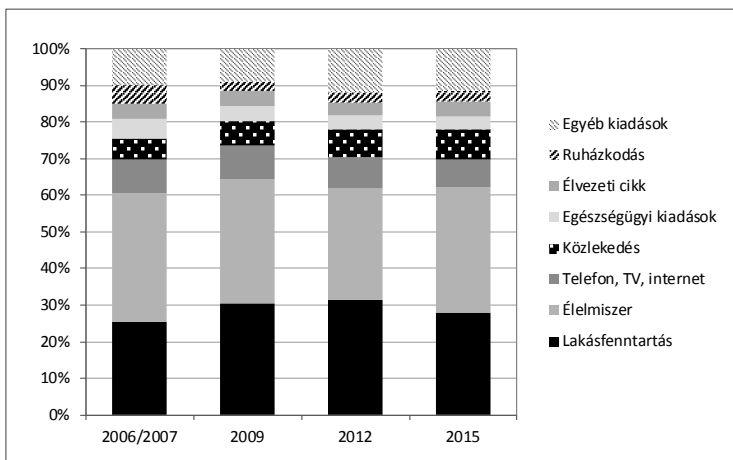
A ténylegesen fogyasztók körében a fogyasztási tételekre költött átlagos kiadások volumene a legalsó és legfelső ötödbe tartozó háztartások között a vizsgált tételek nagy részében 1,5–2-szeres különbséget mutat. A legkisebb eltérést a lakásfenntartással kapcsolatos kiadások esetében találjuk: ezek közül is a legkisebb különbség a fűtésre, illetve a fűtés nélküli áram- és gázfogyasztásra költött összeg tekintetében található, azaz legkevésbé az energia-költségeken képesek a háztartások takarékoskodni (*F5. táblázat*).

3.3. A fogyasztás szerkezete

A fogyasztás szerkezetének vizsgálatából megtudhatjuk, hogy a háztartások átlagosan a kiadásaik mekkora részét fordítják az egyes tételekre⁹. Az összes kiadás legnagyobb hányadát az élelmiszerrel kapcsolatos kiadások tették ki az elmúlt tíz évben: ennek aránya ugyan a vizsgált időszakban néhány százalékpontnyit csökkent, majd 2015-ban növekedett, a háztartások fogyasztásának nagyjából az egyharmadát tette ki. A másik jelentős költségelem a lakásfenntartással kapcsolatos kiadások, melyek viszont jelentősen megnöttek a vizsgált időszakban, ugyanakkor 2015-ben csökkentek az előző évhez viszonyítva. Míg a 2004/2005-ös adatfelvétel idején a kiadások mintegy 25%-át tették ki a lakásfenntartással kapcsolatos költségek, addig 2009-ben ez a tétel meghaladta az összes fogyasztás 30%-át, majd 2014-re megközelítette a kiadások egyharmadát, ez esett vissza 28%-ra.

⁹ A KSH adatai szerint COICOP bontásban vizsgálva a fogyasztási kiadásokat, a legnagyobb részarányt az „élelmiszerek és alkoholmentes italok” képviseli 26,7%-kal, a második a „lakásfenntartás és energia” 22,2%-kal, és a „közlekedés” a maga 10,6%-ával a harmadik. (Lásd KSH 2016.)

3. ábra. A fogyasztási kiadások szerkezete 2006/2007, 2009, 2012-ben és 2015-ben (%)

Forrás: TÁRKI Háztartás Monitor 2006/2007., 2009., 2012. és 2015. évi adatfelvételei.

Közlekedésre, telefon, tévé- és internet-előfizetésre együtt a költségek 7–8%-a, egészségügyi kiadásokra és élvezeti cikkekre nagyjából 4–5%-a jutott a teljes vizsgált időszakban. 2007-hez képest változás, hogy 2015-re felére esett vissza a ruházzkodásra és a lakáskarbantartásra fordított kiadások aránya, de ugyanígy csökkent a tartós műszaki cikkekre és a lakásfelszerelési cikkekre fordított kiadások aránya is. Tisztító- és tisztálkodószerekre az összkiadásuk kevesebb mint 2%-át költötték a magyar háztartások 2015-ben. A többi kiadási tétel legfeljebb 1%-os súllyal jelent meg az összes kiadáson belül.

Érdemes kiemelten vizsgálni a legáltalánosabb, egyben legjelentősebb fogyasztási tételt, az élelmiszert, mert ez az a tétel, amelyre mindenkinek kell költenie, így a jövedelemhez vagy az összes fogyasztáshoz viszonyított élelmiszerfogyasztási arány jó indikátora a jól-létnek. Ez az arány szoros összefüggésben áll a háztartás gazdasági-társadalmi helyzetével. Az *F6. táblázat* a háztartások jellemzői (összetétel és településtípus), illetve a háztartásfők társadalmi-demográfiai jellemzői szerint elemzi a háztartások élelmiszerfogyasztási arányát az összes fogyasztáson belül.

Legerősebb az összefüggés a háztartás jövedelme, illetve a háztartásfő iskolai végzettsége, valamint az élelmiszerre fordított kiadási arány között. Míg a leggazdagabb jövedelmi ötöd fogyasztásának 32%-át, a legalacsonyabb ötödbe tartozók esetében a fogyasztásuk 40%-át teszi ki az élelmiszer.

Iskolai végzettség szerint ugyanilyen mértékű különbséget látunk a legmagasabb és a legalacsonyabb végzettségű csoport fogyasztása között: míg a felsőfokú végzettségű háztartásfővel rendelkezők fogyasztásának 32%-át, a legfeljebb általános iskolai végzettséggel rendelkezők fogyasztásának 39%-át adja az élelmiszerfogyasztás. A háztartásfő foglalkozása szintén fontos tényező: míg a fizikai foglalkozásúak átlagosan a kiadásaik 37%-át fordítják élelmiszerre, addig a szellemi és önálló foglalkozású háztartásfők esetében ez az arány 32%.

Az élelmiszerhez hasonlóan kiemelt fontosságú a szinte minden háztartás számára elkerülhetetlen lakásfenntartási költség: az ezzel kapcsolatos kiadások jelentősen megnöttek. Ez a költség a 2006/2007. évi 16 ezerrel 2015-re 25 ezer forintra nőtt, mégpedig úgy, hogy a növekedés nagyobb része az időszak közepén történt, az utolsó három évben viszont csökkent az összeg (vö. *F3. táblázat*). A lakásfenntartással kapcsolatos kiadások közé soroltuk a gáz-, a víz- és melegvíz-, illetve fűtődíjat, az elektromos árammal, a víz- és csatornahasználattal, továbbá a személyszállítással kapcsolatos költségeket, valamint a lakbért és a közös költséget. Az *F7. táblázat* szerint minden vizsgált tényező statisztikailag szignifikáns kapcsolatban áll a lakásfenntartási kiadások alakulásával. A háztartás jellemzői szerint látható legfontosabb összefüggések a következők: egyrészt a fővárosban és a városokban nagyobb részarányban költenek lakásfenntartásra, mint a községekben, másrészt minél kisebb a háztartás, annál nagyobb arányú fogyasztási tételt jelent a lakásfenntartás. Emellett a 60 évnél idősebb háztartásfővel élők, az általánosanál alacsonyabb iskolai végzettségű, a nyugdíjas és fizikai munkát végző háztartásfők, valamint a második jövedelmi ötödbe tartozó háztartások az átlagot meghaladó arányban költenek lakásfenntartásra. Ezzel szemben az 50 évesnél fiatalabb háztartásfőjű háztartások tagjai, a nem fizikai munkát végzők, az alkalmazottak és a legfelső jövedelmi ötödbe tartozók az átlag alatti mértékben fordították a teljes fogyasztásuk egy részét lakásfenntartással kapcsolatos kiadásokra 2015-ben.

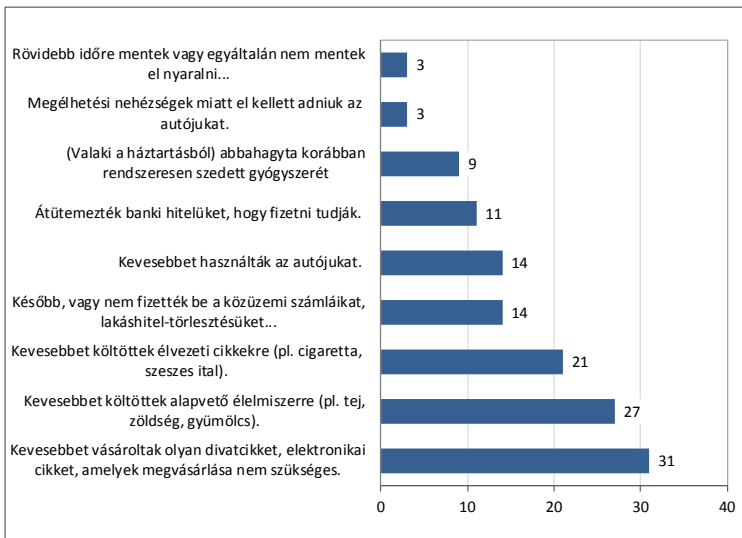
4. A háztartások válságra adott viselkedési reakciója

Végezetül megvizsgáljuk, hogyan érintette a magyar háztartásokat a 2007–2008-ban induló gazdasági válság. Arra voltunk kíváncsiak, hogy milyen módokon reagáltak a háztartásokat érintő megélhetési nehézségekre. Jelen tanulmány témájából adódóan most a fogyasztási kiadásokat érintő „megtakarításokra” fókuszálunk.¹⁰

¹⁰ A Monitor kutatás során részletes kérdésblokk vizsgálta a háztartások válságra adott viselkedési reakcióit (eladás, vagyonteljesítés, emberitőke-beruházások, migráció stb. témakörökben).

Az utóbbi időszakban csaknem minden harmadik háztartás döntött úgy, hogy gyakran vagy akár szinte folyamatosan visszafogja – a nem feltétlenül szükséges – divat-, illetve elektronikai cikkekre fordított kiadásait, és több mint a háztartások negyede rákényszerült arra, hogy alapvető élelmiszerek megvásárlásán spóroljon (4. ábra).

4 ábra. Azon háztartások aránya, amelyekben 2007 óta gyakran vagy szinte folyamatosan előfordult, hogy ... – az említések növekvő sorrendjében (%)

Forrás: TÁRKI Háztartás Monitor 2015. évi adatfelvétele.

Megjegyzés: Érvényes elemszám: N=2634.

Élvezeti cikkekre a háztartások egyötöde kényszerült rendszeresen kevesebbet költeni a gazdasági válság kezdete óta. A kérdezettek 14-14%-a volt kénytelen kevesebbet használni autóját, illetve késleltetni közüzemi számlái befizetését. Tízből egy válaszadó volt kénytelen átütemezni banki hitelét vagy hiteleit, és nagyjából ugyanilyen arányban találtunk olyan háztartásokat, amelyekben valamelyik családtag abbahagyta valamilyen korábban rendszeresen szedett gyógyszerének szedését. Azok aránya, akik az elmúlt időszakban a korábban megszokotthoz képest rövidebb időre mentek vagy egyáltalán nem mentek el nyaralni, üdülni, vagy jelentősen kevesebbet költöttek erre, illetve megélhetési nehézségek miatt adták el az autójukat, első ránézésre talán meglepően alacsony (3-3%). Ez utóbbinak feltételezhetően az az oka,

hogy a háztartások azon 40%-ának, melyek nem rendelkeznek autóval nem is tettük fel ezt a kérdést.

A továbbiakban azt vizsgáljuk, hogy a három leggyakrabban említett terület, ahol a fogyasztást visszafogták mely társadalmi csoportokra jellemző leginkább és legkevésbé.

Az említett három fogyasztási terület, ahol a háztartások viselkedési reakciója a fogyasztás mértékét érintette, mindegyik vizsgált társadalmi-demográfiai háttérváltozóval szignifikáns összefüggést mutat (*F8. táblázat*). Legerősebben a következő változók függenek össze az élelmiszerrel, élvezeti cikkekkkel, illetve divat- vagy elektronikai cikkekkkel kapcsolatos megtakarításokkal:

- A háztartásfő iskolai végzettsége: a háztartásfő legmagasabb iskolai végzettségével párhuzamosan jelentősen csökken azon háztartások aránya, akik akár az élelmiszeren, akár az élvezeti cikkeken, akár a divat-, illetve elektronikai cikkeken spórolni voltak kénytelenek az elmúlt időszakban. A legfeljebb 8 általánost végzettek körében – a diplomásokhoz viszonyítva – 3-4-szeres azok aránya, akik kénytelenek voltak az említett három fogyasztási területen megtakarítani.

- A háztartásfő gazdasági aktivitása és (ha aktív) foglalkozása: a válság óta a vállalkozók kényszerültek rá legkevésbé, és az „egyéb” kategóriába sorolt társadalmi csoportok (inaktívak, illetve alkalmi- vagy közmunkából élők) a leginkább a spórolásra. Foglalkozás alapján elmondható, hogy a fizikai munkát végzők az átlagot jelentősen meghaladó mértékben csökkentették élvezeti, divat-, illetve elektronikai cikkekre szánt kiadásait, míg az önállók és vezetők az átlagnál jelentősen kisebb mértékben voltak kénytelenek visszaszorítani ezeket a fogyasztási kiadásait.

- A háztartás jövedelmi helyzete (OECD1-skála alapján számolva) nyilvánvalóan szorosan összefügg a háztartást érintő kényszerspórolásokkal. Míg a legalacsonyabb jövedelmi ötödben élők az átlaghoz képest kétszeres arányban (58%) voltak kénytelenek visszafogni az élelmiszerre fordított kiadásait, addig a legfelső jövedelmi ötödben élők esetében mindössze(?) a háztartások 7%-a tett így. Valamivel kisebb mértékű, de azonos irányú különbségeket találunk az élvezeti, divat-, illetve elektronikai cikkekkkel kapcsolatos megtakarítások esetén is.

- A településtípus szerinti hierarchián felfelé haladva nagyjából harmadára csökken azon háztartások aránya, melyek fogyasztásuk visszafogására kényszerültek az elmúlt tíz évben.

A fenti erőteljes összefüggések mellett, a háztartásfő életkora és a háztartás mérete is kapcsolatban áll a kényszerű megtakarításokkal. Korcsoportok szerint egyrészt azt látjuk, hogy nem áll fenn lineáris kapcsolat, másrészt pedig azt, míg az élelmiszeren az 50–59 éves háztartásfővel rendelkező ház-

tartások voltak kénytelenek jelentősen, az átlagot meghaladó mértékben spórolni, addig az élvezeti cikkek esetében az 50–59 évesek korcsoportja mellett, a 40–49 évesek is. A divat- és elektronikai cikkeket tekintve pedig a már említett két korosztály mellett, a 60–69 éveseket is az átlag feletti mértékben találjuk a „spórolók” között.

A háztartás mérete sem mutat lineáris kapcsolatot a „megtakarító” háztartások arányával, és jelentős eltéréseket találunk a vizsgált fogyasztási tételek szerint: míg az élelmiszer kiadásait csökkentők között az egyfős háztartások felülreprezentáltak, addig a másik két fogyasztási tétel esetében a négy főnél nagyobb háztartások között találjuk a legnagyobb arányban azokat, melyek visszafogták kiadásait.

5. Összefoglalás

Tanulmányunkban először a makro- és mikrofogyasztási adatok fogalmait és adatforrásait mutattuk be. Ezután az Eurostat makroadatai alapján nemzetközi áttekintést adtunk a visegrádi országok fogyasztási volumenének alakulásáról az EU15-országokhoz viszonyítva. Ez alapján megállapítható, hogy az ezredfordulót követően Csehország a „rég” EU-tagországok fogyasztási szintjének 63%-án, Magyarország 58%-án állt, míg ezekről lemaradva Szlovákia 48, Lengyelország pedig 47%-án állt. Tizenkét évvel később a helyzet gyökeresen eltérő: a lengyel, szlovák, cseh relatív értékek csaknem azonos szintre emelkedtek (a nyugat-európai átlagérték, rendre, 68, 71, 70%-a jellemzi őket), a magyar fogyasztási szint azonban ettől jelentősen elmarad, csupán 57%. Míg tehát a szlovák gazdaság 23 százalékpontos, a lengyel 21 százalékpontos növekedést, közeledést produkált, addig a magyar gazdaság –1 százalékpontosat a „háztartások tényleges fogyasztása” mutatót tekintve!

A TÁRKI Monitor adatai alapján, a magyar háztartások 2015-ben havonta átlagosan 158 ezer forintot költöttek, mely 78–79 ezer forintnyi egy főre jutó fogyasztást, és az OECD1-skála szerint pedig egy fogyasztási egységre nézve 89 ezer forintnyi kiadást jelentett. Összességében, a 2012 óta tartó fogyasztásbővülés folytatódott. (Az ennél a fogyasztás fogalomnál bővebb tartalmú és más adatforrásokon alapuló makroadatok azonban a nemzetközi mézönyben lemaradást mutatnak.)

A háztartások legfőbb jellemzői alapján a korábbi évekhez hasonlóan a háztartás létszáma és fogyasztása között negatív összefüggés figyelhető meg, azaz minél kisebb a háztartás, annál nagyobb az egy főre jutó fogyasztása. A legfontosabb társadalmi jellemzők szerint vizsgálva a fogyasztást: a legmagasabb fogyasztási szintet a legmagasabb jövedelmi ötédbbe tartozó, diplomás és szellemi munkát végző, illetve vállalkozóként dolgozó háztartásfővel rendelkező háztartások érik el. Ezzel szemben a legkevesebbet az alacsony

képzett (érettségivel nem rendelkező), illetve inaktív háztartásfőjű, legalacsonyabb jövedelmi ötödbe tartozó, legalább négyfős háztartások fogyasztanak. Adataink szerint a vizsgált dimenziókban a fogyasztás egyenlőtlensége, az előző év növekedése után a 2012-es mintázatot mutatja.

Úgy tűnik, hogy egyrészt az átlagjövedelem szintjének emelkedése, másrészt a kormányzati „fogyasztás-politika” sok tételnél emeli az adott kiadásra fordító háztartások arányát. Növekedett a ruházatkódásra, sportra, szépségápolásra és az üdülésre költő háztartások aránya.

Adataink megerősítették azt a közgazdaságtanból jól ismert összefüggést, hogy az élelmiszerfogyasztás összes fogyasztáson belüli aránya szoros összefüggésben áll a háztartás gazdasági-társadalmi helyzetével, azaz a magasabb életszínvonalon élő háztartások kisebb arányban költenek élelmiszerre, mint az alacsonyabb státuszúak.

Végül megvizsgáltuk, hogyan érintette a magyar háztartások fogyasztását a 2007–2008-ban induló gazdasági válság. Csaknem minden harmadik háztartás döntött úgy, hogy gyakran vagy akár szinte folyamatosan visszafogja divat-, illetve elektronikai cikkekre fordított kiadásait, több mint a háztartások negyede rákényszerült arra, hogy alapvető élelmiszerek megvásárlásán spóroljon, élvezeti cikkekre pedig a vizsgált háztartások egyötöde kényszerült rendszeresen kevesebbet költeni a gazdasági válság kezdete óta. Ez a három a válság által leginkább érintett fogyasztási terület. A társadalmi dimenziók közül erőteljes összefüggés mutatható ki a háztartásfő iskolai végzettsége, aktivitása, foglalkozása és a háztartás jövedelme között, de ezek mellett, a háztartásfő életkora és a háztartás mérete is kapcsolatban áll a kényszerű megtakarításokkal élő háztartások arányával.

IRODALOM

- Bernát A. 2007. Háztartások fogyasztása. In: Szívós P. – Tóth I. Gy. szerk.: Köz, teher, elosztás. TÁRKI Monitor Jelentések 2008. Budapest: TÁRKI, 143–153. p.
- Eurostat 2013. European system of accounts – ESA 2010 Luxembourg: Publications Office of the European Union, 652 p.
- KSH 2016: A háztartások fogyasztása, 2015 – előzetes adatok alapján. Statisztikai Tükör, 2016. április 8. Budapest: Központi Statisztikai Hivatal.
- Simonovits B. – Szívós P. 2013: A háztartások fogyasztása 2012-ben. In: Szívós P. – Tóth I. Gy. szerk.: Egyenlőtlenség és polarizálódás a magyar társadalomban. TÁRKI Monitor Jelentések 2012. Budapest: TÁRKI, 61–74. p.
- Simonovits B. – Szívós P. 2015: A háztartások fogyasztása: összetétel és társadalmi jellemzők In: Szívós P. és Tóth I. Gy. szerk.: Jól nézünk ki (...?) Tárki Monitor Jelentések 2014. Budapest: TÁRKI. 72–85. p.
- Varga N. 2006: Fogyasztási jellemzők. In: Szívós P. – Tóth I. Gy. szerk.: Feketén-fehéren. TÁRKI Monitor Jelentések 2005. Budapest: TÁRKI, 109–124. p.

Függelék

F1. táblázat. *Háztartások és a különböző fogyasztási egységekre jutó fogyasztások 2007–2015 (átlag, Ft), illetve 2012–2015 közötti változások (%)*

Év	N	Háztartás fogyasztása	Egy főre jutó fogyasztás	Fogyasztási egységre jutó*	Fogyasztási egysére jutó (OECD1)	Fogyasztási egységre jutó (OECD2)
2007	2020	131 448	60 360	72 271	70 404	n.a.
2009	1967	139 979	66 910	79 228	77 340	86 592
2012	1982	152 096	75 142	88 259	86 152	96 060
2014	1802	155 034	79 958	92 818	90 828	100 441
2015	2594	158 301	78 620	92 165	89 769	99 879
2015/2009 nominál		113,1	117,5	116,3	116,1	115,3
2015/2014 nominál		102,1	98,3	99,3	98,8	99,4
2015/2009 reál		97,1	100,9	99,9	99,7	99,0
2015/2014 reál		101,0	97,3	98,2	97,8	98,4

Megjegyzés: n.a.: nincs adat; * (0,73-as kitevővel korrigált háztartásnagyság).

F2. táblázat. *Az összes fogyasztás átlaga OECD1-skála alapján számolva a háztartások és háztartásfők társadalmi-demográfiai jellemzői alapján, 2012-ben 2014-ben és 2015-ben*

	2012		2014		2015	
	Összes fogyasztás (Ft/hó)	Arány (össz- szes=100)	Összes fogyasztás (Ft/hó)	Arány (össz- szes=100)	Összes fogyasztás (Ft/hó)	Arány (össz- szes=100)
<i>Összesen</i>	86152	100	90828	100	89769	100
<i>A háztartásfő életkora</i>						
18–29 éves	81317	94	88612	98	92446	97
30–39 éves	84689	98	98878	109	94844	106
40–49 éves	82000	95	85239	94	85903	96
50–59 éves	81136	94	88871	98	87614	98
60–69 éves	96517	112	90155	99	89353	100
70 év feletti	89271	104	92951	102	91479	102

	2012		2014		2015	
	Összes fogyasztás (Ft/hó)	Arány (össz- szes=100)	Összes fogyasztás (Ft/hó)	Arány (össz- szes=100)	Összes fogyasztás (Ft/hó)	Arány (össz- szes=100)
<i>A háztartásfő iskolai végzettsége</i>						
Legfeljebb 8 általános	65495	76	60537	67	68025	76
Szakmunkás- képző	74792	87	78934	87	78898	88
Érettségi	93698	109	97287	107	98882	110
Felsőfokú	123210	143	135486	149	122753	137
<i>A háztartásfő gazdasági aktivitása</i>						
Alkalmazott	89871	104	92757	102	92920	104
Vállalkozó	116061	135	153090	169	126852	141
Nyugdíjas	88044	102	87169	96	88928	99
Egyéb	52395	61	55637	61	57300	64
<i>Az aktív háztartásfő foglalkozása</i>						
Önálló	104722	122	144395	159	119537	133
Vezető	109527	127	103181	114	112083	125
Szellemi	121408	141	121868	134	118292	132
Fizikai	77214	90	79259	87	80355	90
<i>A háztartási jövedelem ötödei OECDI-skála alapján számolva</i>						
Alsó ötöd	51379	60	56859	63	56148	63
2. ötöd	70560	82	70254	77	76459	85
3. ötöd	83552	97	82944	91	88404	98
4. ötöd	96108	112	100189	110	102134	114
Felső ötöd	128950	150	144164	159	126244	141
<i>Háztartáslétszám</i>						
1	101385	118	116107	128	104960	117
2	93450	109	90270	99	90706	101
3	76181	88	77856	86	80233	89
4 vagy több	61229	71	62833	69	70769	79
<i>Településtípus</i>						
Főváros	116883	136	127972	141	118510	132
Város	83376	97	86171	95	84765	94
Község	71044	83	73154	81	74160	83

F3. táblázat. Az egyes fogyasztási tételekre költő háztartások aránya és a fogyasztási egységekre vetített átlagos kiadás az adott tételre költő háztartások körében 2004–2005-ben 2006–2007-ben, 2009-ben, 2012-ben és 2015-ben *

Fogyasztási tételek	2006/2007			2009			2012			2015		
	Adott tételre költő háztartások aránya	Átlag (Ft)	Adott tételre költő háztartások aránya	Adott tételre költő háztartások aránya	Átlag (Ft)	Adott tételre költő háztartások aránya	Adott tételre költő háztartások aránya	Átlag (Ft)	Adott tételre költő háztartások aránya	Adott tételre költő háztartások aránya	Átlag (Ft)	Adott tételre költő háztartások aránya
<i>Az elmúlt hónapban</i>												
Élelmiszer	99,7	21887	99,3	23139	99,8	25074	100,0	29178				
Élvezeti cikk	49,9	5824	47,1	6016	46,0	6104	54,0	6551				
Közlekedés	65,5	6304	59,9	7419	64,3	8594	70,5	9305				
Telefonszámla	92,0	4012	89,6	4127								
TV, kábeltévé	69,1	2188	74,2	2265	95,4	8480	93,0	10062				
Internet-előfizetés	28,7	2737	41,6	2314								
Lakásfenntartás összesen	97,8	16004	99,4	22135	97,8	26736	100,0	25083				
Ebből:												
Lakbér, közös költség	32,8	5221	35,4	6812	36,7	6970	36,0	7703				
Szemétszállítás	77,3	898	79,4	1031	75,2	1401	75,5	1550				
Elektromos áram (fűtés nélkül)	98,3	4186	98,6	5094	97,5	5982	98,4	5298				
Gáz	84,6	4319	79,1	8090	77,7	8585	82,0	7719				
Melegvíz- és fűtésdíj (táv- vagy központi fűtés esetén)	26,4	6823	21,0	10425	27,8	12030	23,6	9396				
Víz- és csatornahasználati díj	91,8	2660	92,9	2682	92,8	3586	92,5	3565				

	2006/2007		2009		2012		2015	
	Adott tételre költő háztartások aránya	Átlag (Ft)	Adott tételre költő háztartások aránya	Átlag (Ft)	Adott tételre költő háztartások aránya	Átlag (Ft)	Adott tételre költő háztartások aránya	Átlag (Ft)
<i>Az elmúlt 3 hónapban</i>								
Fogyasztási tételek								
Ruházkodás	62,0	9728	52,1	9584	61,9	10269	68,6	10702
Egészségügyi kiadások	82,5	10679	82,1	10821	83,6	12234	84,2	11627
Testápolás, tisztálkodási szerek	97,8	3593	97,2	3391	99,2	3761	97,6	3658
Mosóporok, tisztítószer	98,3	3571	97,4	3243	98,8	3740	98,2	3705
Művelődés, oktatás, korrepetálás	29,9	6678	21,4	7273	23,2	6943	22,6	5538
Szórakozás	26,7	7943	24,3	6842	25,2	7404	30,6	6839
Sport	12,7	6297	10,7	6300	13,5	6218	15,4	5115
Szépségápolás	63,3	3283	48,7	3758	56,9	4037	59,5	4018
<i>Az elmúlt 12 hónapban</i>								
Háztartási-, lakás felszerelési cikk	27,1	39694	23,3	27498	29,4	17555	33,3	29387
Üdülés	21,9	61173	16,2	57246	19,2	60026	24,3	80561
Lakáskarbantartás	34,7	147388	23,2	76719	28,8	73387	28,6	68514
Tartós műszaki cikk	21,2	46846	12,8	39070	15,5	37060	22,3	38333
Más háztartás pénzbeli támogatása	6,2	106182	5,3	93887	8,3	221562	6,2	129529
Házadó, ingatlanadó	18,7	7867	17,4	4935	21,4	5390	19,3	6219

Megjegyzés: *0,73-as kitevővel számolva.

F4. táblázat. *Az egyes fogyasztási tételek adott időszakban való fogyasztásának gyakorisága az egy fogyasztási egységre jutó havi háztartásjövedelem ötödei szerint, 2015 (%)**

Kiadási tételek	Alsó ötöd	2.	3.	4.	Felső ötöd	Összesen
<i>Az elmúlt hónapban az adott tételre költők aránya</i>						
Élelmiszer	100	100	100	100	100	100
Élvezeti cikk	47	45	50	56	72	54
Közlekedés	48	55	73	84	91	70
Telefonszámla, TV, kábeltévé és Internet-előfizetés együtt	83	91	95	97	98	98
Lakásfenntartás összesen	100	100	100	100	100	100
Ebből:						
Lakbér, közös költség	24	24	35	44	55	36
Szemétszállítás	75	82	74	73	74	76
Elektromos áram (fűtés nélkül)	95	99	99	98	99	98
Gáz	68	80	84	86	92	82
Melegvíz- és fűtődíj (táv- vagy központi fűtés esetén)	15	22	24	27	28	24
Víz- és csatornahasználati díj	86	95	92	94	96	93
<i>Az elmúlt 3 hónapban az adott tételre költők aránya</i>						
Ruházkodás	51	62	67	78	86	69
Egészségügyi kiadások	80	88	86	85	82	84
Testápolás, tisztálkodási szerek	96	96	98	98	99	98
Mosóporok, tisztítószer	96	99	98	99	99	98
Művelődés, oktatás, korrepetálás	11	16	19	31	35	23
Szórakozás	10	17	24	42	60	31
Sport	6	9	10	20	33	16
Szépségápolás	41	55	57	66	79	60
<i>Az elmúlt 12 hónapban az adott tételre költők aránya</i>						
Háztartási-, lakásfelszerelési cikk	20	32	34	37	45	33
Üdülés	5	13	19	32	53	24
Lakáskarbantartás	23	32	30	30	29	29
Tartós műszaki cikk	12	18	23	28	31	22
Tartásdíj	1	2	3	3	5	3
Más háztartás pénzbeli támogatása	3	5	6	7	11	6
Házadó, ingatlanadó	17	20	22	20	19	20

Megjegyzés: *0,73-as kitevővel számolva

F5. táblázat. *Az egyes fogyasztási tételekre költő háztartások egy fogyasztási egységre jutó kiadása az adott periódusban, a háztartásjövedelem ötödei szerint, 2015 (Ft)**

Kiadási tételek	Alsó ötöd	2. ötöd	3. ötöd	4. ötöd	Felső ötöd	Össe- sen
<i>Az elmúlt hónapban</i>						
Élelmiszer	20078	26084	30626	33339	37634	29565
Élvezeti cikk	4722	5208	5848	7553	8309	6551
Közlekedés	5661	7289	8374	9756	12796	9314
Telefonszámla, TV, kábeltévé és Internet előfizetés együtt	7411	8645	9925	10954	12560	10066
Lakásfenntartás összesen	17668	22049	25616	27922	32281	25092
Ebből:						
Lakbér, közös költség	5375	5888	8318	7984	8893	7704
Szemétszállítás	1273	1367	1643	1621	1886	1551
Elektromos áram (fűtés nélkül)	4121	5089	5270	5825	6169	5300
Gáz	5932	7231	7792	8064	9112	7723
Melegvíz- és fűtődíj (táv- vagy központi fűtés esetén)	7963	8469	9395	10160	10177	9396
Víz- és csatornahasználati díj	2595	3185	3663	4049	4248	3567
<i>Az elmúlt 3 hónapban</i>						
Ruházkodás	8315	8034	8990	11811	14474	10703
Egészségügyi kiadások	10707	13795	12196	11830	9310	11637
Testápolás, tisztálkodási szerek	2642	3183	3991	3989	4463	3661
Mosóporok, tisztítószer	2975	3593	3873	3945	4135	3707
Művelődés, oktatás, korrepetálás	4655	4610	5228	5468	6430	5539
Szórakozás	3333	4363	6152	6323	8627	6840
Sport	2926	4571	4275	5180	5749	5115
Szépességápolás	2449	3049	3886	4141	5451	4018
<i>Az elmúlt 12 hónapban</i>						
Háztartási-, lakásfelszerelési cikk	18582	21290	40865	25287	34238	29388
Üdülés	42724	80986	73216	80133	85981	80561
Lakáskarbantartás	35371	57900	69961	88913	83578	68514
Tartós műszaki cikk	25572	27623	29690	36624	58139	38334
(Tartásdíj)	5830	47995	40920	49234	133334	61548
(Más háztartás pénzbeli támogatása)	101841	49001	98990	107128	197941	129529
Házadó, ingatlanadó	6203	5646	6051	6646	6654	6220

Megjegyzés: *0,73-as kitevővel számolva; (): 30nál kisebb elemszám

F6. táblázat. *Élelmiszerfogyasztás aránya és szórása, a háztartások társadalmi-demográfiai jellemzői alapján, 2015-ben*

	N	Fogyasztási arány	Szórás
<i>Összesen</i>	2420	35,9	11,7
<i>A háztartásfő életkora</i>			
18–29 éves	187	36,2	12,2
30–39 éves	353	35,2	10,5
40–49 éves	497	36,6	11,9
50–59 éves	460	35,3	11,9
60–69 éves	449	35,2	11,2
70 év feletti	475	37,0	12,2
<i>F (szign.)</i>		2,1 (0,061)	
<i>A háztartásfő iskolai végzettsége</i>			
Legfeljebb 8 általános	501	39,4	13,4
Szakmunkásképző	851	37,1	11,1
Érettségi	639	34,3	10,7
Felsőfokú	429	31,9	10,5
<i>F (szign.)</i>		41,4 (0,000)*	
<i>A háztartásfő gazdasági aktivitása</i>			
Alkalmazott	1084	35,0	10,6
Vállalkozó	163	31,7	10,2
Nyugdíjas	906	36,1	11,8
Egyéb	267	41,3	14,3
<i>F (szign.)</i>		29,0 (0,000)*	
<i>Az aktív háztartásfő foglalkozása</i>			
Önálló	185	32,0	10,7
Vezető	160	33,5	11,2
Szellemi	291	31,9	10,5
Fizikai	1710	37,1	11,7
<i>F (szign.)</i>		27,0 (0,000)*	
<i>A háztartási jövedelem ötödei</i>			
<i>OECD1-skála alapján számolva</i>			
Alsó ötöd	479	39,6	13,5
2. ötöd	480	37,3	11,5
3. ötöd	489	36,1	10,9
4. ötöd	490	34,4	10,8
Felső ötöd	480	32,2	10,1
<i>F (szign.)</i>		29,6 (0,000)*	
<i>Háztartáslétszám</i>			
1	769	34,0	12,1
2	810	35,6	11,3
3	382	37,6	11,0
4+	459	38,4	11,6
<i>F (szign.)</i>		16,8 (0,000)*	
<i>Településtípus</i>			
Főváros	604	35,9	9,7
Város	1070	35,3	11,8
Község	747	36,8	12,9
<i>F (szign.)</i>		3,8 (0,021)*	

Szignifikancia szint: Az átlagelemzés F-próbája alapján szignifikáns eltéréseket a következőképpen jelöltük: * $p < 0,05$; ** $p < 0,01$; *** $p < 0,001$.

F7. táblázat. Lakásfenntartási kiadások aránya és szórása, a háztartások társadalmi-demográfiai jellemzői alapján, 2015

	N	Fogyasztási arány	Szórás
<i>Összesen</i>	2553	31,7	13,7
<i>A háztartásfő életkora</i>			
18–29 éves	192	30,1	12,0
30–39 éves	376	30,2	14,4
40–49 éves	529	29,2	13,3
50–59 éves	483	30,3	14,0
60–69 éves	469	33,0	12,5
70 év feletti	505	36,1	14,1
<i>F (szign.)</i>		17,7 (0,000) ***	
<i>A háztartásfő iskolai végzettsége</i>			
Legfeljebb 8 általános	523	34,4	14,1
Szakmunkásképző	899	31,9	13,8
Érettségi	677	31,1	13,6
Felsőfokú	455	28,9	12,8
<i>F (szign.)</i>		13,5 (0,000) ***	
<i>A háztartásfő gazdasági aktivitása</i>			
Alkalmazott	1148	29,4	13,2
Vállalkozó	170	28,4	12,4
Nyugdíjas	961	35,4	13,6
Egyéb	274	30,4	14,5
<i>F (szign.)</i>		39,4 (0,000) ***	
<i>Az aktív háztartásfő foglalkozása</i>			
Önálló	195	29,2	13,4
Vezető	169	26,4	12,2
Szellemi	313	31,3	14,2
Fizikai	1800	32,5	13,8
<i>F (szign.)</i>		12,7 (0,000) ***	
<i>A háztartási jövedelem ötödei</i>			
<i>OECD1-skála alapján számolva</i>			
Alsó ötöd	503	33,8	15,0
2. ötöd	510	32,5	13,8
3. ötöd	525	32,5	14,1
4. ötöd	520	30,7	13,1
Felső ötöd	493	28,9	12,1
<i>F (szign.)</i>		9,6 (0,000) ***	
<i>Háztartáslétszám</i>			
1	805	37,4	14,1
2	850	31,2	12,5
3	408	28,6	12,8
4+	490	25,6	12,2
<i>F (szign.)</i>		94,9 (0,000) ***	
<i>Településtípus</i>			
Főváros	629	32,2	11,7
Város	1135	32,0	14,1
Község	789	30,8	14,7
<i>F (szign.)</i>		2,4 (0,088)	

Szignifikancia szint: Az átlagelemzés F-próbája alapján szignifikáns eltéréseket a következőképpen jelöltük: *p < 0,05; **p < 0,01; ***p < 0,001.

F8. táblázat. Azon háztartások aránya, melyek 2007 óta gyakran vagy szinte folyamatosan kevesebbet költöttek élelmiszerre, élvezeti cikkekre, illetve divat- vagy elektronikai cikkekre, a legfontosabb társadalmi-demográfiai jellemzői szerint, 2015

	N	Élelmiszerre	Élvezeti cikkekre	Divat-, illetve elektronikai cikkekre
<i>Összesen</i>	2623	27,0	21,8	31,5
<i>A háztartásfő életkora</i>				
18–29 éves	200	26	21	26
30–39 éves	389	21	17	27
40–49 éves	549	27	26	34
50–59 éves	492	34	24	35
60–69 éves	480	28	25	34
70 év feletti	513	25	16	27
<i>A háztartásfő iskolai végzettsége</i>				
Legfeljebb 8 általános	533	45	33	45
Szakmunkásképző	914	32	28	38
Érettségi	700	19	15	24
Felsőfokú	476	8	8	15
<i>A háztartásfő gazdasági aktivitása</i>				
Alkalmazott	1181	21	18	27
Vállalkozó	180	5	7	14
Nyugdíjas	973	30	23	34
Egyéb	291	56	41	51
<i>Az aktív háztartásfő foglalkozása</i>				
Önálló	185	6	8	15
Vezető	160	10	6	17
Szellemi	291	9	10	15
Fizikai	1710	34	27	38
<i>A háztartási jövedelem ötödei OECD1-skála alapján számolva</i>				
Alsó ötöd	524	58	45	55
2. ötöd	514	36	26	39
3. ötöd	533	22	18	31
4. ötöd	526	13	14	21
Felső ötöd	524	7	7	11
<i>Háztartáslétszám</i>				
1	837	31	20	30
2	872	26	22	32
3	414	23	19	27
4+	501	27	26	37
<i>Településtípus</i>				
Főváros	648	13	9	14
Város	1160	27	22	33
Község	747	38	32	43

Megjegyzés: A táblázatban közölt minden összefüggés statisztikailag szignifikáns ($p < 0,05$).